

Rezumat Teza de Abilitare

În anul 1968 am reușit printre primii la concursul de admitere în Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică I.L.Caragiale București, secția Arta Actorului. Ca pentru orice tânăr din acea perioadă, reușita respectivă am trăit-o ca pe o imensă bucurie, dat fiind numărul mare de concurenți și numărul mic de locuri. Colectivul profesoral al Facultății de Teatru cuprindea personalități de o incontestabilă valoare și notorietate: Costache Antoniu, George Dem. Loghin, Ion Finteșteanu, Moni Ghelerter, Beate Fredanov, Constantin Moruzan, Sandina Stan, Constantin Codrescu, dar și mai tinerii Sanda Manu, Ion Cojar, Octavian Cotescu, Radu Penciulescu și David Esrig. Marii artiști enumerați mai sus reușiseră să instaureze în facultate un climat de competiție și performanță, care contribuia la creșterea intensității fiecărui exercițiu și a fiecărui examen. Clevetici Ultrademagogul din **Cânticele Comice** de Vasile Alecsandri, Rică Venturiano în **O noapte furtunoasă** de I.L.Caragiale, profesorul Kroll din **Rosmersholm** de Ibsen, Stepan Fedorov din **Cei Drepti** de Albert Camus, Ivan Vasilievici Lomov din **Cerere în Căsătorie** de A.P. Cehov, sunt câteva repere importante pe drumul formării mele profesionale în anii studenției. Începând cu anul 1972 când am fost repartizat la Teatrul Tineretului Piatra Neamț, activitatea mea s-a desfășurat pe trei direcții principale care vizau: îmbogățirea competențelor mele ca actor, aprofundarea materialului teoretic privind arta actorului, dar și arta teatrului în general și o apropiere de pedagogia artei actorului pentru care aveam un interes real.

Din cele peste patruzeci de roluri întreprimate pe scena pietreană, vreau să amintesc pe cele care, într-o ordine subiectivă, au constituit pentru mine momente importante ale evoluției ca actor. Mercuțio în **Romeo și Julieta**, regia Silviu Purcarete, Caius în **Nevestele Vesele din Windsor**, regia Alexandru Tocilescu, Panthelin în **Farsa jupânului Patelin**, regia Cornel Todea, Ipingescu în **O Noapte Furtunoasa**, regia Alexandru Dabija, Eric în **Dragonul**, regia Victor Ioan Frunza, Pantalone în **Sluga la doi stăpâni**, regia Iulian Vișa, Tranio în **Îmblânzirea Scorpiei**, regia Iulian Vișa, Treplev în **Pescărusul**, regia Nicolae Scarlat, Oreste în **Muștele**, regia Laurențiu Ulici, Străinul în **Piațeta**, regia Silviu Purcărete. Activitatea mea în Teatrul Tineretului s-a întregit prin preocuparea pentru regia de teatru; cum însă nu absolvisem cursurile de specialitate, mi-am făcut ucenicia în acest domeniu, făcând asistență de regie pe lângă Silviu Purcărete, Alexandru Tocilescu, Iulian Ursulescu, Alexandru Dabija și

Laurențiu Ulici. În această perioadă am semnat deasemenea regia spectacolului **Arvinte si Pepelea** de Vasile Alecsandri, care s-a jucat cu un oarecare succes pe scena teatrului din Piatra Neamt.

În anul 1987 am intrat prin concurs la Teatrul de Operetă București, singura porțiță deschisă pentru a putea pătrunde în capitală, a celor care nu aveau buletin de București. Trebuie să mărturisesc că acest pasaj fortuit s-a dovedit extrem de benefic pentru evoluția mea ulterioară.

Etapa următoare a drumului meu se leagă de Teatrul Bulandra unde am intrat, de asemenea prin concurs, în anul 1989. Nivelul excepțional al colectivului artistic și reputația teatrului impuneau un angajament și un nivel de performanță cotidiană nu totdeauna ușor de realizat. Aici am jucat, printre altele: Acaste în **Mizantropul** de Molière în regia lui Valeriu Moiescu, Groparul în **Hamlet** de Shakespeare în regia lui Alexandru Tocilescu, Quince în **Visul unei nopți de vară** de Shakespeare în regia lui Liviu Ciulei, Sufleurul în **Teatrul Comic** de Goldoni în regia lui Silviu Purcărete, Theophilus Marder din **Mephisto** de Klaus Mann în regia lui Alexandru Darie, Primarul din **Vizita bătrânei doamne** de Friedrich Dürrenmatt în regia lui Felix Alexa și Tatăl Perditei din **Poveste de iarnă** de Shakespeare, în regia lui Alexandru Darie.

Începând cu 1993 și până în 1996 l-am secondat, ca director artistic, pe Silviu Purcărete numit Director General al Teatrului Bulandra. Activitatea internațională a Teatrului Bulandra, reluată imediat după revoluție s-a intensificat în acea perioadă, spectacolele teatrului fiind prezente în festivaluri de prestigiu răspândite pe aproape toate continentele. New-York, Tokyo, Bogota, Düsseldorf, Budapesta, Milano, Cairo sunt repere importante pe itinerariul Teatrului Bulandra în acea perioadă.

În paralel cu activitatea de actor și director, din 1992 am început să desfășor o activitate susținută consacrată pedagogiei de teatru, care avea să devină în anii următori, direcția principală a preocupărilor mele. Din lungile discuții cu Ion Cojar, profesorul care m-a format ca actor, am învățat să-mi sintetizez experiența de scenă, dar mai ales s-o pot comunica, în așa fel încât indicațiile adresate studenților, să poată fi o « deschidere » în căutările lor și nu un obstacol greu de depășit.

Tot în această perioadă am participat, în calitate de regizor secund și director executiv, la realizarea primului proiect de teatru internațional, independent, care a

fost realizat în țara noastră după revoluție. Finanțat de cele patru mari festivaluri de teatru din Europa: Avignon, Viena, Recklinghausen și Amsterdam, spectacolul **Danaidele** a constituit din multe puncte de vedere cel mai ambițios proiect european de teatru din acei ani. Pentru perioada de pregătire am conceput un parcurs pedagogic, care urma să se desfășoare pe durata a trei luni, structurat special pentru a da noțiunile de baza ale artei actorului unui grup alcătuit din o sută de tineri cu o pregătire artistică diferită, marea majoritate aflându-se prima oară pe o scenă. Pentru pedagogul în formare care eram atunci, aceste trei luni au fost cele mai lungi și mai dificile din viața mea profesională, dar m-au învățat o lecție esențială și anume că atenția, flexibilitatea și creativitatea sunt principalele instrumente ale pedagogului.

Odată cu numirea lui Silviu Purcarete la direcția Centrului Dramatic Național din Limoges, eu am preluat sarcina de a concepe și a dirija activitatea pedagogică ce se va desfășura în cadrul Academie Théâtrale de l'Union, structură de învățământ integrată unui centru de creație. Într-un timp relativ scurt (zece ani) pentru o școală de teatru, această structură a reușit să se impună prin originalitatea parcursului pedagogic propus cât și prin rezultatele profesionale ale primelor promoții de absolvenți. La capătul acestei perioade, Academie Théâtrale de l'Union din Limoges a fost selecționată, alături de cele mai prestigioase și de tradiție școli de teatru din Franța, să facă parte din grupul structurilor de învățământ abilitate să acorde Diploma Națională de Actor. Ca o recunoaștere a valorii școlii pe care am creat-o, am fost numit responsabil pentru partea franceză în proiectul european intitulat „Ecole des Maîtres”, care reunea în fiecare an, sub bagheta unui regizor recunoscut internațional, un grup de tineri actori proveniți din cinci țări ale Uniunii Europene: Franța, Italia, Spania, Belgia și Portugalia. Finanțat prin programul „Culture 2000”, proiectul respectiv, în care erau implicate ministerele de cultură ale țărilor respective, prin valoarea regizorilor invitați, prin numărul mare de tineri actori implicați și prin volumul finanțării a fost considerat cel mai important proiect de învățământ alternativ al deceniului, în Europa. Rezultatele obținute în coordonarea acestui proiect mi-au adus titlul de „Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres” acordat de Ministerul Culturii din Franța.

Pedagogia pe care am utilizat-o în școala de la Limoges am numit-o „pedagogie eveniment” reprezentând o direcție care acordă valori și durate diferite unor momente anume din parcursul formator, care se reveleză ca necesare în funcție

de evoluția grupului respectiv. Aceste momente erau încredințate unor profesori invitați, pentru ca intervențiile respective să-și amplifice impactul prin noutatea demersului propus. Pedagogia eveniment se definește prin durata scurtă a întâlnirilor și o practică intensivă având la bază valoarea remarcabilă a intervențiilor, acompaniată de surpriza provocată de modalitatea de expunere a conținutului. Efectul scontat ar fi trezirea interesului participanților pentru o anumită problemă de fond, sau practică, rămânând în același timp incompatibilă cu orice activitate progresivă. Aici totul depinde de forța de impact a evenimentului propus și de capacitatea de rezonanță a studentului. „Pedagogie meteoritică”, cum o numește Georges Banu cu o formulă inspirată, se hrănește din gândirea caleidoscopică a muncii de creație artistică, după cum cealaltă, care are în centrul preocupărilor procesul, își are rădăcinile în gândirea sistematică a omului de știință.

O parte dintre cercetările efectuate în acea perioadă s-au concretizat într-o lucrare teoretică pe care am prezentat-o pentru obținerea, în anul școlar 2002-2003, a unei Diplome de Studii Aprofundate la Universitatea Paris III – Sorbonne Nouvelle, lucrare intitulată „Académie Théâtrale de l'Union – une expérience pédagogique”. Activitatea de cercetare a continuat într-un ritm susținut și după aceea, iar în 2008 am obținut titlul de Doctor cu teza „Actorul și arta sa în modernitatea creației scenice actuale”, în cadrul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.Caragiale” București.

Propunerea pedagogică pe care am înaintat-o Ministerului Culturii și Învățământului în vederea integrării Academiei în platforma școlilor superioare de teatru din Franța se poate defini ca un program de acompaniere, care să conducă la flexibilizarea parcursului pedagogic la nivel individual. În binomul acompaniator – acompaniat cei doi își asumă împreună responsabilitatea căutărilor și inventează pentru ei un drum comun. „Pot să învăț mai bine pe cineva, ceea ce eu însumi caut”, remarca Gilles Deleuze. Peter Brook ne avertizează că, în exercitarea profesiei sale, actorul întreține un raport trilateral simultan cu personajul, cu partenerul și cu publicul. Aceste trei raporturi reprezintă de fapt cele trei manifestări specifice ale creativității actorului, în munca individuală, în cea de repetiții și în cea din cadrul reprezentațiilor cu public.

Experiența de peste patruzeci de ani în teatru mi-a întărit convingerea că exercitarea, chiar continuă, a profesiei nu înseamnă obligatoriu evoluție. Cercetarea pe care am început-o legată de această problemă s-a concretizat în lucrarea de doctorat intitulată: *Actorul și arta sa în modernitatea creației scenice actuale*. Gândul în jurul căruia s-a structurat lucrarea a fost că antrenamentul continuu este la fel de necesar actorului ca și orele de exercițiu cotidian al unui mare violonist sau pianist. Acest antrenament nu este un scop în sine ci trebuie să conducă la acea înțelegere luminată a creatorului autentic. Evoluția raportului dintre Artă și Societate în ultimele decenii a făcut ca Arta să fie tot mai des supusă unor anumite criterii de performanță, pentru a fi validată de o societate din ce în ce mai depărtată de cultură. Nimeni nu mai are răbdare cu un artist. Am putea spune că evoluția permanentă a actorului, sau a oricărui artist, este singura modalitate eficientă de apărare, în condițiile în care el este obligat să alerge în fiecare zi pentru a câștiga o cursă.

„**Evoluția Permanentă a Actorului – Repere necesare**” este titlul cărții apărută în editura UNATC – PRESS în 2009, care a preluat o bună parte din cercetarea efectuată în cadrul lucrării de doctorat. Esența acestei cărți o reprezintă pledoaria pentru evoluția binomului Om-Artist. Actorul contemporan este obligat să-și regândească autonomia. Gestionarea momentului în care ființa artistică are nevoie de o schimbare, n-o poate face decât cel care se cunoaște în profunzime și poate cunoaște căile întortocheate prin care această schimbare ar putea interveni pentru sine.

Șansa pe care am avut-o de a fi invitat să dirijez stagii de pregătire în diverse țări ca Austria, Ungaria, Belgia, Turcia, Benin, Republica Moldova, m-au ajutat să cunosc diferite modalități de abordare a fenomenului teatral și să-mi pot concentra prezentarea în funcție de timpul acordat intervenției. Oricât ar părea de curios acest exercițiu al concentrării discursului este unul dintre cele mai importante pentru un pedagog.

Poiectul de Educație prin Teatru „Opera Prima” pe care l-am început în 2010 , finanțat de **Consiliul General al Municipiului București**, prin **Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București**, s-a bucurat de participarea unor instituții de prestigiu: **Teatrul de Comedie, U.N.A.T.C. “I. L. Caragiale” București și Clubul UNESCO-Adolescenții**. Am încercat prin

intermediul acestui proiect inovativ să propunem un model socio-cultural de educație și reintegrare socială. „**Opera Prima**” reprezintă, pe de o parte, o completare practică a procesului de predare din instituțiile de învățământ și pe de altă parte se adresează tuturor celor care nu au avut acces, dintr-un motiv sau altul, la o ofertă culturală de calitate.

În sprijinirea acțiunilor UNATC „I.L.Caragiale” de promovare și integrare profesională a noilor promoții de absolvenți, am organizat în 2009 Festivalul itinerant în colaborare cu Casa Universitarilor București, în încercarea de a scoate dintre zidurile universității activitatea de producție de spectacole; licență și master. Nevoia de vizibilitate și dorința de afirmare a absolvenților noștri ne-a determinat să pornim în căutarea unui nou public și a unor noi posibilități de promovare a tinerei generații de artiști. Anul 2014 sperăm să fie anul intrării universității noastre în circuitul internațional, ocupând locul care i se cuvine. Printre acțiunile vizând promovarea imaginii UNATC, organizarea unui festival internațional, pare a fi un bun vehicul de vizibilitate. Am primit un sprijin neașteptat din partea Consiliului Județean Suceava și am reușit să strângem fondurile necesare unei atari acțiuni. Această primă ediție a reunit în frumosul oraș bucovinean școli de teatru din Anglia, Polonia, Ungaria, Germania și Republica Moldova. Alături de colegii lor din străinătate au fost prezenți și studenții școlilor de teatru din București, Cluj, Iași, Sibiu și Tg. Mureș.

Am încercat în aceste pagini să rememorez o parte din parcursul care m-a adus mai aproape de mine. Pe acest drum lung către sine, ca om și ca artist, important este să nu obosești, pe lângă multe alte lucruri la care trebuie să fii atent. Să poți evita întâmplările care-ți împiedică privirea să rămână ageră. Să ocolești pe acelea care lasă „pete” pe suflet, inerente profesiei. Să nu uiți niciodată speranțele stângaci formulate atunci când te-ai hotărât să începi acest drum și să-ți repeți în permanență că generozitatea este sursa tinereții în Artă.